

СНН

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 2. март 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 9

Предаја пантљика

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Наставља се обнова виљанске српске цркве

Подстакнут дописом који му је пред сам крај прошле године у вези са важношћу и потребом обнове српског православног храма у Виљану доставио јереј Предраг Хајдуковић, иначе администратор виљанске парохије, Ђула Такач, градоначелник Виљана иницирао је сусрет са представницима Будимске епархије како би се конкретизовали детаљи око реконструкције дрвене светиње која траје већ више година.

До сусрета између руководиоца посланичког тела барањског градића, „престонице црног вина у Мађарској” и протојереја о. Лазара Пајтића, архијерејског намесника мохачког, јереја Предрага Хајдуковића и Драгомира Бате Шакића, председника црквено-општинског одбора у Виљану дошло је 16. фебруара у месном Градоначелничком уреду. Приликом разговора усаглашени су задаци које ваља извршити ради што хитнијег окончања реконструкционих радова на дрвеној светињи,

посвећеној Успењу Пресвете Богородице. Пошто предстоји унутрашње и спољашње кречење светог храма, фарбање торња, радови на олукима, канализацији, постигнут је договор да ће у наставку извођачких послова Будимска епархија и Самоуправа Срба у Виљану купити грађевински материјал, док ће град Виљан, који је до сада са 3 милиона форинти помогао обнову месне српске православне цркве, обезбедити мајсторе и исплатити њихов рад.

Разговарало се и о обнови улазних врата, изградњи стазе око цркве широке 50 центиметара и додатним плановима у вези са уређењем месног српског православног храма.

На крају сусрета, изражена је заједничка воља да се реконструкциони радови окончају на време како би се ове године, 28. августа, након вишегодишње паузе, поново прославила Велика Госпојина, храмовна слава у Виљану.

Предраг Мандић

Још једно успешно клупско вече

Трећа колачијада у Мохачу

У оквиру клупских вечери које се приређују сваке треће суботе у месecu, у мохачком клубу је 18. фебруара у организацији Самоуправе Срба у Мохачу одржана трећа по реду „Колачијада”.

Позиву организатора, и овом приликом, у лепом броју су се одазвали такмичари – њих дванаест је одлучило да пријави своја „ремек-дела” међу којима је било и слатких и сланих колача. О најбољима је оцену требало да донесе стручни жири у саставу: Марта Бездери (председник), Софија Печулић, Радован Степанов и Норберт Бугарски.

Наравно, донети одлуку о најбољима никада није лако, поготово ако се на столу нађу естетски лепе и веома укусне послastiце. Тако је то било и овом приликом па баш зато, свим креаторима слатких и сланих колача упућене су похвале, уручене повеље и поклони а најбољим такмичарима додељена су и посебна признања. Награђене су Емица Козић, Злата Десанчић, Тереза Хајдер-Спасојевић, Андреја Ражић-Хорват и Зорица Степанов.

Током вечери, Мохачани и њихови гости задовољно су омастили брк и то не само финим колачима него и са пасуљем који је скувао Стипан Бубрег. Атмосфера је била изванредна, а сличан амбијент се очекује и 18. марта када ће се у мохачком Српском клубу одржати ново клупско вече. Скоро је сигурно да ће и мартовска приредба мохачке СМС привући велики број заинтересованих као што је то било и 18. фебруара када су се својим

колачима надметале такмичарке које ваља и појединачно поменути: Емица Козић, Злата Десанчић, Тереза Хајдер-Спасојевић, Андреја Ражић-Хорват, Милица Балатинац-Бубрег, Моника Антал-Степанов, Софија Печулић, Софија Сенић, Борбала Бишоф, Илика Ловак, Марика Печувац и Зорица Степанов, главни организатор треће по реду Колачијаде.

П. М.

О српској ћирилици у Батањи и Десци

Ћирилица у нас Срба, или српска ћирилица, кроз векове је била и остала до дана данашњег национално писмо. Споменику наше писмености, једном од духовних извора српског народа, увек ваља посветити посебну пажњу и време, а тако је то било и новембра прошле године када је у Сегедину приређен Дан српске културе, посвећен 800. годишњици ћирилице. На тој традиционалној манифестацији је, да подсетимо, уводну беседу о ћирилици одржала Биљана Максимовић, лектор за српски језик при Сегединском универзитету, која је за ту прилику припремила и веома лепу, пригодну изложбу.

Подстакнут оним што је чуо и видео, Боривој Рус, председник Сегединске српске заједнице и потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској већ тада је наговестио да би грађу о ћирилици требало

Бал мањина у Сегедину

Традиционална приредба и ове године окупила велики број представника народности

Српско коло у Сегедину

У организацији Дома народности у Сегедину, у сегединском Клубу „РІСК” 18. фебруара одржан је Народносни бал који је и ове године окупио представнике Словака, Немаца, Украјинаца, Русина, Грка, Хрвата, Јермена, Срба и њихове пријатеље.

Поздравивши многобројне представнике мањина и остале људе добре воље, традиционалну манифестацију су отворили Ласло Кевер, председник Савета удружења мањинских самоуправа у Сегедину и др Иштван Тот, председник Народносног савеза, а затим је уследио краћи пригодни програм.

У наставку вечери уследила је забава до зоре: певало се, играло, হাসало, а опуштено и весело атмос-

феру присутних, међу којима су били и Томислав Роцков, председник Самоуправе Срба у Сегедину, др Марко Рус и Димитрије Живић из Деске, као и Божидар Путић из Новог Сентивана, употпунили су и укусна храна и разноврсна пића.

Наравно, ни овај бал мањина није прошао без томбола: многима се насмешила срећа, али ни они дуги нису били огорчени јер им је забава донела незаборавне тренутке, ноћ пуну игре, песме, шале и смеха.

Хоће ли народности у Сегедину током ове године имати разлога за смех и задовољство, остаје да се види. У сваком случају, већ у првом кругу мањине имају разлога да буду задовољне. Наиме, локална самоуправа града Сегедина је месним мањинским самоуправама, па тако и бираном телу Срба, доделила финансијску помоћ од 730.000 форинти (у прошлом броју СНН-а поткрао се нетачан податак о помоћи од 640.000 форинти, па се зато извињавамо нашим читаоцима), а повећала је и буџет Дома народности у Сегедину. Мањинску установу на челу са директором Ференцом Гајдом радује та чињеница, међутим, било би потребно још средстава за реализацију планова и спровођење одређених реконструкционих радова, што значи да поново предстоје конкурисања, и формулисање молби за финансијска потраживања.

У изборној години, свакако, пажња ће бити посвећена што бољој припреми мањина за мањинске изборе, а неће бити заостављене ни традиционалне манифестације као што су фудбалски турнир мањина, Дани народности у Сегедину, разне изложбе, плесачнице, филмске вечери и друге приредбе које имају циљ да представе, пре свега, богатство културе националних и етничких мањина које живе у Сегедину.

П. М.

П. М.

Друга Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској

У првом плану буџет

Заседање Скупштине ССМ

У свечаној сали Самоуправе Срба у Мађарској, у суботу 25. фебруара одржана је друга по реду Скупштина највишег политичког представничког тела наше заједнице. На дневном реду била је само једна тачка – нацрт буџета за 2006., тако да су скупштинари, након што је утврђен кворум, одмах прешли на разматрање финансијског плана рада у текућој години.

Непосредно пре отварања расправе присутни су се запитали на ком језику треба да се воде скуп-

штински записници и у чију надлежност спада њихово преводјење на мађарски језик. Констатовано је да би коришћење мађарског (што је, како је наглашено, на локалном нивоу најалост већ постала пракса), додатно сузило право на употребу матерњег језика и да преводјење и надаље треба да остане задатак органа већинске власти.

Председница ССМ, Милица Павлов скуп је у наставку обавестила да укупан износ буџетских

средстава у односу на лане није повећан, што значи да ће земаљска самоуправа све до децембра располагасти са укупно 46,7 милиона форинти намењених функционисању организације. Овом приликом такође је речено да од ове године новац неће пристизати квартално већ месечно и да ће о евентуалној промени укупне суме одлучивати мађарски Парламент.

Председница је такође предложила да се нацрт документа усво-

ји, како би се законски рок, 28. фебруар испоштовао и при томе нагласила да се расподела средстава односи само на функционисање, а да ће се програми реализовати из додатних извора, који тек треба да се прибаве. Скупштинари су затим информисани да је овогодишњи буџет Српског културног и документационог центра 27 милиона форинти, од чега је седам намењено намиривању откупне цене за просторије у Улици Нађмезе, а остатак ће се утрошити на функционисање.

Током расправе о нацрту буџета, део скупштинара био је мишљења да овакав документ не треба да се прихвати, јер се из њега не види шта ће ССМ ове године конкретно да ради, односно, да је реч о буџету апарата, а не организације. Такође је речено да се анализирајући нацрт долази до закључка да се земаљска самоуправа бави сама собом, што је демантовано ставом да су се програми и до сада реализовали из додатних извора о којима у овом тренутку не постоји никаква реална представа.

Истовремено, предложено је да се нацрт буџета усвоји, а да се касније, на следећој Скупштини модификује што је законски дозвољено. Ово мишљење поткрепљено је податком да су последњих година евидентне све веће материјалне рестрикције од стране државних органа и да гледано у тим оквирима када се испоштују све законске обавезе, све мање и мање новца остаје за конкретне програме.

Од ове године Самоуправа Срба у Мађарској такође је обавезна да свој буџет и завршни биланс објави у Службеном гласнику, што је расправи на ову тему дало додатну димензију. Део присутних сматрао је да основни финансијски документ тим више треба детаљно разрадити и у њему таксативно навести и обрачунати све планиране програме, чиме би се надлежним органима већинске власти дали конкретни сигнали о томе какве су у 2006. наше реалне потребе.

Овом приликом постављено је питање могућности активирања деоница ССМ, односно, разматрана је идеја о евентуалној куповини некретности као потенцијалног извора прихода у будућности.

Предложено је потом да се у буџету наведе списак истакнутих пројеката и да се што агилније конкурише, како би се новац прибавио из више извора и за различите сврхе. На крају, већином гласова нацрт буџета је усвојен са напоменом да се за следећу скупштинску седницу заказану за 25. март, детаљно испланира и разради.

До краја заседања било је речи о актуелним проблемима у школству и општој тенденцији да се током ове године још више отежа положај мањинских васпитно-образовних институција у мањим насељима. Речено је да је норматива по ученику драстично смањена и да ће поред других финансијских и техничких проблема у појединим срединама, функционисање школа у 2006. бити још компликованије.

С. М.

С. М.

Нова књига академика Динка Давидова

Српске православне цркве у Сентандреји

За туристе и „домаће”

У издању Српске православне епархије будимске у сарадњи са Сентандрејским одбором Српске академије наука и уметности, крајем прошле године из штампе је изашла нова књига академика Динка Давидова, „Српске православне цркве у Сентандреји”.

Аутор (који се већ дуги низ година бави проучавањем црквено-историјских споменика српске културе у Мађарској и на ту тему објавио је низ научних дела и капиталну монографију „Споменици Епархије будимске”), овога пута користећи се популарним језиком намењеним широј читалачкој публици, на стотинак страна богато илустрованог текста пружа основне информације о српским црквама у Сентандреји укључујући и оне које већ деценијама нису у нашем власништву.

Књига, штампана на српском и мађарском језику, може да се купи у Музеју по цени од 2400 форинти, а интересовање је, како нам је између осталог рекао уредник изда-

ња, Коста Вуковић, за сада сасвим задовољавајуће:

– На почетку књиге налази се један историјски увод у коме је на веома леп начин објашњено како су и на који начин Срби дошли у Сентандреју. У осталим поглављима Динко Давидов описује поједине цркве, Саборну, Благовештенску, Преображенску и Пожарвачку, док на самом крају резимира основне податке и за оне цркве које су некада биле православне, дакле пише и о Ћипровачкој, Оповачкој, Збешкој цркви.

Издање је пропраћено фотографијама Ивана Јакшића и Атиле Мудрака са којима већ годинама имамо изузетно добру сарадњу. Има ту фотографија које су специјално рађене за ову књигу, а нешто смо узели и из наше фототеке. Све је, наравно, у колору а испод фотографија налазе се краћи пропратни текстови.

Пре неколико година штампали смо један фото-албум о нашем Музеју. Полазећи од тога да је за три године само овде и у две књи-

жаре у Сентандреји продат у 2000 примерака, мислим да и ову књигу можемо продати. Писана је пре свега зато да би се овде, на лицу места купила. Сентандреја годишње има 1,5-2 милиона туриста. Они понекад само пролазе кроз град, међутим, око маркетинга имамо доста посла, а број посетилаца Музеја се из године у годину повећава.

Све то резултат је интензивног контактирања са издавачима, информативним центрима, туристичким агенцијама, чији је задатак да о Сентандреји и Музеју пружају основне информације. Те две ствари веома су повезане.

Штампано је укупно 2000 примерака, од тога половина на српском, а друга половина на мађарском језику. Због недостатка финансијских средстава нисмо могли да обезбедимо већи тираж, али продаја за сада иде добро и надамо се да ћемо у наредном периоду успети да реализујемо и њену енглеску верзију.

У Сегедину обележен Међународни дан матерњег језика

Језик – најмоћније оружје за очување идентитета

Иове године, Међународни дан матерњег језика прослављен је 21. фебруара на свим континентима. УНЕСКО је 1999. године усвојио одлуку да се тај дан прогласи Међународним даном матерњег језика, у знак сећања на жртве које су 1952. године, пале у демонстрацијама за признавање њиховог језика у Бангладешу. Имајући у виду да су језици сама суштина УНЕСКО-ве делатности као и чињеницу да су језици најмоћније средство за очување опипљиве и неопипљиве баштине народа и народности – одавање почасте овоме дану треба не само да охрабри језичку разноврсност и вишејезичко образовање, него и да

и то на начин да се на матерњем језику прочита изабрани књижевни текст а истовремено, помоћу пројектора, на платну обезбеди његов мађарски превод. Тако је и учињено. У великој сали Дома народности ни игла се није могла сместити, таква је заинтересованост владала за приредбу коју је отворила Александра Кором, регионални аниматор програма Дома народности, а затим су уследили сами казивачи. Једно за другим ређали су се бисери књижевности мањина изведени на матерњем језику, а публика је у исто време пред собом на платну имала мађарску верзију текста одабраног од стране представника Словака, Немаца, Јермена, Украјинаца, Пољака, Хрвата, Грка и Срба.

Дакле, како у програму тако и у редовима публике, заступљени су били и сегедински Срби. Томислав Роцков, председник Самоуправе Срба у Сегедину и Боривој Рус, председник Сегединске српске заједнице у избору текста помоћ су затражили од Биљане Максимовић, лекторке за српски језик при Сегединском универзитету која се на крају определила за народну књижевност, тачније, текст који је оновремено Игору Грину, сакупљачу, музеологу из Бекешчабе казивао Милан Радић из Деске, а трајно место на-

језика, очувања духовног богатства, опстанка културног идентитета једне заједнице. Како је подвучено, велику пажњу треба посветити спречавању замирања језичког културног наслеђа које представља основни извор идентитета многих народа и појединаца.

Појединци, представници мањинских заједница у Сегедину су након свечане прославе Међународног дана матерњег језика дружење наставили ћаскањем и дегустацијом. Наиме, имајући у виду да су у току покладе, организатори вечери су програм конципирали тако да се приказу лепе писане речи придружи и мањинска гастро-

номија, првенствено слаткиши. На богато постављеној трпези нашли су се разни колачи међу којима су, захваљујући труду и ангажованости чланова сегединске Српске мањинске самоуправе, део стола заузеле укусне баклаве и српска заста-вица.

Наравно, ту су били и други изложени колачи, а Самоуправа Хрвата у Сегедину потрудила се да укусни залогаји буду заливени вареним вином.

У сваком случају, прослава Међународног дана матерњег језика у организацији Дома народности у Сегедину, која је први пут приређена, била је веома успешна, па зато постоји нада да ће се она и убудуће

Емеше Риц, студенткиња српске књижевности

подстиче свест језичких и културних традиција широм света и инспирише међународну солидарност утемељену на међународном разумевању, толеранцији и дијалогу.

Будући да према проценама УНЕСКА месечно један језик замре у свету, а у ери глобализације изражена је тенденција убрзаног гашења малих језика па је од 6000 језика, који се данас говоре у свету, више од три хиљаде у озбиљној опасности од замирања, Александра Кором, регионални аниматор програма Дома народности у Сегедину и Ференц Гајда, директор поменуте мањинске установе, сматрали су целиходним да се 21. фебруара на достојан начин прослави Међународни дан матерњег језика и укаже на важност активне употребе матерњег језика.

Пошто се и националне и етничке мањине које живе у граду на Тиси могу подичити богатим књижевним стваралаштвом на матерњем језику, одлучено је да се презентује раскош мањинске културе

шао у књизи „Српске народне песме“ објављене 2001. године у Дебредину. Песму под насловом „Возила се по мору галија“ прочитала је Емеше Риц, студенткиња II године српског језика и књижевности Сегединског универзитета а публика је, наравно, паралелно могла да прати мађарски превод под насловом „Gálya siklott két tengernék vizén“.

Током програма, сви извођачи поздрављени су бурним аплаузима, а на крају презентације мањинског књижевног стваралаштва поново је истакнута важност неговања матерњег

Српски део публике у Дому народности у Сегедину

Нада Недучин Добози дегустира српске специјалитете

празновати. То потврђују и речи Томислава Роцкова, председника Самоуправе Срба у Сегедину који је рекао следеће:

– Ово је била заиста лепа приредба, важна не само за нас Србе него и за све народности у Сегедину и околини. Мислим да смо се и ми достојно представили и заиста је све било одлично. Мило ми је што се ту народности слажу, заједнички испољавају рад у циљу очувања и неговања народносне културе, матерњег језика. Верујем да ће и убудуће бити сличних приредба.

У то верујемо и ми, поготово што је „језик нешто много више него инструмент, нешто више него средство за комуникацију. Језик представља фундаменталну димензију људског бића при структурирању мисли, при координацији наших друштвених односа и при нашем поимању стварности.“

Према појединим подацима, становници Земље свакодневно употребљавају око 6000 говорних језика.

Предраг Мандић

Никола Скорић, певач новоформираног културно-уметничког друштва из Ловре

Рила Винце добила наследника – из Ловре?

Никола у акцији

За новоосновано културно-уметничко друштво из Ловре, шири јавност је први пут сазнала после целовечерњег самосталног концерта који су приредили у сеоском Дому културе, у оквиру прославе Божића. Уследиле су само похвале, а пошто се добар глас далеко чује, поготово у невеликој српској заједници у Мађарској, уследила су распитивања ко су ти млади људи, како су се организовали и шта даље планирају. Та и још нека питања поставили смо Николи Скорићу, певачу ловранског ансамбла. После његових првих наступа није било тешко закључити да је реч о младићу који се није ослонио само на свој несумњиви таленат. Наиме, Никола већ шест година школује свој глас код познате мађарске певачице Риле Винце.

Формирање ловранског друштва је, према његовим речима, имало две етапе:

– Идеја за формирање фолклорне групе родила се приликом прославе црквене славе у Ловри 28. августа прошле године, када је код нас гостовао КУД „Банат” из Деске. Дошло се до закључка да бисмо и ми могли да оснујемо једно такво друштво и тако је почело.

Што се оркестра тиче, на предлог г-дина Љубомира Алексова, 15. октобра нас неколико је отишло у Деску, где смо наступили на смотри заједно са другим оркестрима из Мађарске. Када смо се први пут састали, осим мене као певача ту су била још двојица хармоникаша и један бас гитариста, тако да смо у том саставу наступили у Десци. Пробе нису биле много честе, као што би требало, али је наш наступ врло добро успео. Ја сам отпевао песму Хариса Циновића „Познаћеш ме и по мраку” и народну „Обраше се виногради”, а оркестар је одсвирао и два кола.

Међутим, ваши први самостални

програм уследио је нешто касније у Ловри?

– После успелог наступа у Десци смо одлучили да и за Божић спремимо неки програм. У међувремену су нам се придружили бубњар и гитариста, тако да нас сада у оркестру има шесторица. Током припрема за божићни програм оркестар је доста свирао фолклорној групи, коју је пратио на пробама. Ја сам у оквиру програма отпевао четири песме: осим споменуте две певао сам и „Кафу ми драга испеци” и „Јесен прође, ја се не ожених”, а фолклорна група коју чини око двадесет чланова извела је неколико народних игара. Осим тога, три девојке из те групе отпевале су блок народних песама.

Што се чланова тиче сви играчи су из Ловре, а једна девојка је из Тукуље. Она је Мађарица и долази редовно на пробе. Пробе фолклора су углавном викендом, када у Ловру дођу они чланови који су на школовању у Будимпешти. Кореограф је Ангел Иванов који већ има исуство из бугарског фолклорног друштва.

Чланови оркестра су такође из Ловре и нико од њих пре тога није био ни у једном оркестру, осим што су поједини имали неке самосталне наступе. Углавном се састајемо у Дому културе, а када нисмо сви на окупу онда вежбамо код куће.

Којим се критеријумима руководиш када бираш свој репертоар?

– При томе се увек руководим квалитетом песама. Трудим се да оне буду махом изворне, зато што старији људи из Ловре који дођу да нас слушају углавном познају те старије песме, док су новије песме више примереније за журке и места на којима се забављају млади. До песама које ја певам није тешко доћи, јер их у Ловри сви знају, само се можда треба мало подсетити.

За разлику од већине данашњих певача, ти си школовао свој глас. Где си учио певање?

– Певање сам почео да учим пре шест година, на наговор неких пријатеља који су ми говорили да би било штета да не искористим свој таленат. Тако сам почео да идем на часове код популарне певачице Риле Винце и то још увек траје. То је за мене била јако добра школа јер смо не само учили певање, него и имали могућности да наступамо пред публиком у познатим дворанама и тако стичемо сценско искуство. Тако сам полако стицао сигурност на позорници, јер је за почетника веома важно да научи да савлада трему, која је на почетку увек присутна. Током учења смо пролазили кроз различите жанрове музике, али смо навише учили класику. Ову приватну школу сам похађао до пре два месеца, а сада намеравам да наставим у другој, јер ми се чини да сам од досадашње учитељице већ научио све што се могло.

Поред певања учио сам и кла-

вир, тако да сам савладао основне ствари које мора да зна онај ко се бави музиком. Нисам имао амбицију да postanем пијаниста јер за то треба много вежбања, времена и стрпљења, али ми знање које сам стекао много помаже.

Кога од певача најрадије слушаши и имаш ли међу њима узоре?

– Врло ми је важно да чујем квалитетне певаче, јер се и ја онда још више трудим да то певам што боље. Највише слушам Андреа Бочелија, Селин Дион и песме Мараје Кери из ранијег периода. Од наших певача волим да слушам Мерику Његомир, Мирослава Илића и Снежану Ђуришић, пошто су то заиста квалитетни извођачи. Од њих може пуно да се научи, ако се слуша пажљиво.

На који начин долазиш до њихових песама?

– Раније сам морао увек да замолим некога ко би путовао за Србију да ми донесе њихове касете. Али сада то већ није проблем пошто путем интернета све песме могу да се преузму, тако да сам и ја у току са свим актуелностима на музичкој сцени у Србији и није тешко доћи до песама које ми се свиђају.

Да ли се у оркестру и фолклорном друштву праве и планови за догледну будућност?

– Волели бисмо да обиђемо сва наша места у Мађарској, наравно, ако буде позива. Наш оркестар има стално место где свира једном месечно. То је ресторан „Акрополис” у Кишкунлацхази. Тамо свирамо српску музику – и старе, а и новије песме. До сада нисмо свирали мађарску музику, али намеравамо да научимо и неке њихове песме, пошто један део публике чине Мађари.

Долазе да нас слушају углавном Ловрани и наши познаници из околине, који воле ову музику. То су махом млади људи.

Мало је певача који никада нису помислили да после рада у оркестру започну самосталну каријеру. Да ли и ти размишљаш о томе?

– За сада не планирам ништа самостално пошто ми одговара рад са овим оркестром. Пре две године смо намеравали да снимимо једну плочу у сарадњи са Габором Ленђелом. Он је написао музику, а ја текст. Међутим, издавачке куће у Мађарској нису биле расположене да издају нешто тако, јер сматрају да такозвани балкански звук не би имао прођу на тржишту. У кафанама се таква музика тражи, али се издавачке куће ипак не усуђују да експериментишу и ризикују, већ издају оно за шта сматрају да ће сигурно моћи да продају.

Можда је нашим читаоцима мање познато твоје професионално бављење компјутерским дизајном и израда интернет страница Самоуправе Срба у Мађарској и Ловре. Шта посетиоци тих сајтова могу да виде на њима и колики је то посао био?

– Оба сајта сам радио у сарадњи са Љубомиром Алексовом. Он ми је обезбедио све потребне материјале који су се потом нашли на интернету и изабрао коначну верзију изгледа сајта, од оних које сам ја предложио. На сајту земаљске самоуправе налазе се демографски подаци о Србима у Мађарској, информације о српским самоуправама, о културном животу – позоришту и фолклорним групама, ту су корисни линкови везани за српску заједницу као што Српски екран, Српске народне новине, сајтови о нашим црквама и насељима. Имамо и фото-галерију са врло dobrim фотографијама.

Ловрански сајт је рађен на исти начин, тако да се тамо могу наћи информације о селу, о сеоској и српској самоуправи итд. У оквиру фото-галерије посетиоци сајта могу да виде како старе, архивске фотографије с почетка овог века, преко оних рађених у послератном периоду, до фотографија снимљених у новије време. На оба сајта су и најаве актуелних догађаја, као и извештаји са оних важнијих, са фотографијама.

Драган Јаковљевић

Никола Скорић и чланови ловранског оркестра

Милан Недельков

Капетан Миша и његово доба (1.)

или прва српска мултинационална компанија у деветнаестом веку

У Београду, на Студентском тргу налази се једна велелепна зграда из деветнаестог века, мешавина романског и класичног стила, најуспешнија грађевина чешког архитекте Јана Неволе, који је у Србији боравио од 1845. до 1863. године као главни инжењер у грађевинском одељењу „Попечитељства унутрашњих дела” тј. у ондашњем Министарству унутрашњих послова. Данас је та зграда Ректорат београдског Универзитета.

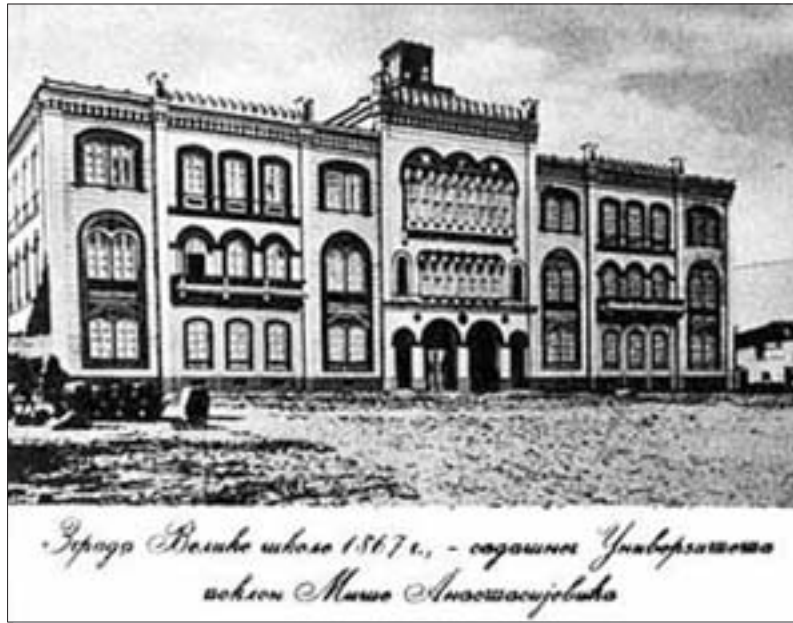
Феликс Каниц познати путописац деветнаестог века, у свом опису Београда каже да је ово здање оставило утисак „ванредно импозантне зграде” и подсећало га на венецијанске палате. Та зграда је грађена још у оно доба када су Турци били у Београду. Огромна је била разлика између лепоте те зграде и околине. Ту је била прљава Велика пијаца, запуштено турско гробље, и запуштене мале турске кућице. На тој импозантној згради стоји натпис: „Миша Анастасијевић своје отечеству”.

Ко је био Миша Анастасијевић, или како су га Београђани звали, Капетан Миша? Родно место Капетан Мише је вероватно Пореч на Дунаву, близу Ђердапа. То је једна мала варошица на истоименом дунавском острву, на аустроугарско-турско-српској граници, близу и влашке и бугарске границе. У Поречу су живели људи разних нација, трговци, војници, лађари па и разни авантуристи, које је привукло ово погранично место, погодно за трговину и за разне мрачне послове.

У том левантском амбијенту, 24. фебруара 1803. године, у породици неког Анастаса (презиме му је непознато), родио се Миша Анастасијевић (презиме је касније он извео из очевог имена). Мати Ружа, обична жена, умире на порођају. Отац се убрзо жени удовицом без деце, Миљом. Три године после ових догађаја умире и отац Анастас. Мали Миша је тако остао сироче. На његову срећу, маћеха Миља га је отхранила као своје дете. Наследство од оца састојало се од малог винограда, мало плодне земље, куће плетаре и од мањег дућана.

У тим годинама се одигравао Први српски устанак, чести су били турски зулуми, становници пограничних места, па тако и Поречани, више пута су морали да беже чамцима преко Дунава на аустроугарску територију. За време једног таквог избеглиштва Миља и мали Миша упознали су се с трговцем Стојаном Матрошљиком који им предлаже да се пословно удруже. Заједничка трговина је кренула успешно, зарада се делила на пола и тако је Миша могао да похађа школу, што је у оно време била велика реткост у оним крајевима.

Године 1812. умире трговац ортак, Стојан и остаде за њим извес-

Зграда Велике школе 1867 г., - садашњи Универзитетски центар Миша Анастасијевића

на сума дуката, која би омогућила скроман али сигуран живот. Али долази 1813. година, са великим окршајима у Србији. Миља и Миша опет беже у иностранство, у Аустроугарску, код једног рођака, попа Јове. Ту је Миша, пошто је имао већ десет година, имао и неке задатке, дужност му је била да чува рођакове овце.

Исте године у октобру, Султан даје Србима општу амнестију. Избеглице се враћају на своја огњишта. А пошто се стари поречки учитељ није вратио у своју школу, Поречани моле једанаестогодишњег Мишу да преузме место учитељско. Временом се враћа и учитељ, а Миша и поред успешног предавања уступа место старом учитељу. Међутим турски управник острва Адакалеа, Бејшир-ага, тражи способног човека за свог писара. Препоручили су му Мишу, кога је ага примио и запослио. Али Миша није могао ту дуже да остане, није могао да гледа турску неправду према хришћанима. Вратио се у Пореч и ту се запослио као трговачки помоћник. Од тога доба Миша повезује своју судбину са трговином.

Несрећна политика Сулејманпаше, као што је познато, проузроковала је Други српски устанак.

Ратни успеси устаника, вешта политика кнеза Милоша, јак притисак велесила на Турску, допринеле су знатне политичке успехе Србији.

Године 1817. године кнез Милош је посетио Пореч и поставио новог начелника. Нови начелник при састављању своје администрације, сазнавши за Мишине способности, постави га за „ђумруцију” (царинара) на скели Добровачкој. Овде је Миша имао могућност да се упозна са најзначајнијим и најбогатијим трговцима онога времена, што му је омогућило да навелико прошири своје пословне везе. Када је у својој деветнаестој години напустио царинарство сврстава се у богаташе Србије.

Међу првим већим пословима – како кажу – била је трговина јеленским роговима. Мали паросци, израстали на јеленским роговима, које мужјаци сваке године мењају и који остају по шумама разбачени, од давнина су употребљавани као афродизијак. Млели су их и мешали у пиће и тако крепили „мушку снагу”. Миша је видео како Швабе из Беча трагају по шумама Мироч планине за роговима. Ови предели су били нарочито популарни у деветнаестом веку у Аустроугарској. Миша Анастасије-

вић је организовао скупљање отпалих рогова, пароске је скидао, у џаковима је преносио преко Дунава. На том послу је зарадио око 40.000 гроша. Овако зарађеним новцем је почео веће послове, купио је прво три брода. Тада је почео да зида и нову двоспратну кућу у Поречу и – како се то причало – оцаке своје куће китио је јеленским роговима.

У међувремену, Миша се упознао са Христином, кћерком брзаског попа Илије Урошевића (село Брзаски је било на аустро-влашкој страни Дунава), којом се и оженио 1825. године. Христинин брат Сима је у оно време био секретар у кнез Милошевом двору.

Кнез Милош је у оно време био први и највећи трговац месом у Србији. Велик део снабдевања Аустрије месом је био обезбеђен из србијанских извора. Аустрија, да би услове те трговине могла да држи у својим рукама, забранила је аустријским трговцима да прелазе на српску страну, да би српски трговци морали да прелазе преко Дунава и да тамо тргују – по аустријским условима. Кнез Милош, сазнавши о овоме, забрани српским трговцима да прелазе на аустријску страну, а аустријским трговцима дозволи прелаз на српску страну Дунава, да би тамо око скела и прелаза куповали стоку. Миша Анастасијевић је новонасталу ситуацију брзо искористио. По унутрашњости Србије је куповао стоку од сељака и терао је на скеле, на продају.

Најзначајнији трговачки слој Аустроугарске осамнаестог и деветнаестог века – Срби, посрбљени Цинцари и Грко-Цинцари – нестају са историјске позорнице. Најбогатији трговци, за своје заслуге, добијају племство, постају „немешки”, купују поседе, путују по Европи, организују балове и лов, и путем мешовитих бракова губе свој национални идентитет. Тако нестају Срби трговци из Сентандреје, Српског Ковина, Коморана, Стоног Београда, Ђура и из осталих угарских градова. Мање богати селце се на јужну границу монархије, или прелазе на Балкан. На њихово место, нарочито крајем осамнаестог века, долази велика маса Јевреја са источних граница монархије.

Тридесетих година деветнаестог века у Аустроугарској се врши регулација реке Тисе и Дунава. Због тога, на доњем току Дунава, где се налазило острво и варошица Пореч, порасте водостај и честе буду поплаве. Кнез Милош даје наредбу, да се становништво Пореча пресели на обалу испод Гребена. Тако се ствара нова варош, коју су становници назвали Милановац, по имену старијег сина Кнеза Милоша (употребљавало се још и „Дунавски Милановац” а сада је Доњи Милановац”).

(Наставиће се)

Научни скуп „Капетан Миша и његово доба” у Доњем Милановцу

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (3)

Јужни Словени

Словени су се према југу спуштали у три главна правца. Преци данашњих Словенаца (вероватно заједно са прецима Хрвата кајкаваца) према неким историчарима су прешли Дунав можда већ у I веку после Хр. али се под словенским именом спомињу тек од VI века. Они су населили територије данашње источне Аустрије и западне Мађарске, а постепено су се спуштали према данашњој Словенији и Истри.

Преци данашњих Бугара и Македонаца су једним делом заобишли Карпате с источне стране, другим делом су се пак спуштали преко Ердеља и избили на доњи Дунав и одатле водили пљачкашке походе против богатих балканских провинција Источноримског царства.

Преци Срба и Хрвата су Карпате прешли на територији данашње Словачке. Не зна се тачно када су се спустили у Дунавски базен, али су у VI веку већ били преплавили тако велике територије да се претпоставља да је процес њиховог досељавања на потоњу мађарску равницу почео знатно раније.

Упади Словена на територију Источноримског царства – које се у то време већ све чешће назива Византијом – почели су вероватно већ крајем V века, али се први „регистровани“ поход везује за време владавине Јустина I (518-527) а забележио га је византијски историчар Прокопије. Од тада се све чешће могу наћи писани подаци о пљачкашким походима „Анта и Склавина“, како те две велике гране Словена разликују византијски писци. Поводом упада, пљачкања и разарања 545, 550, и 551. године више се не спомињу Анти него само Склавини. Иако су пљачкашки походи Словена нанели много штете, права невоља за Царство отпочела је тек после смрти цара Јустинијана (527-565), када су се у Панонији појавили Авари, покорили панонске Словене, организовали их, и с њима заједно почели настрати на византијске територије.

Аварско-словенска пустошења су приморала становништво угроженог простора да се повуче у утврђене градове. Крајем VI и у првој деценији VII века више ни утврђени градови нису пружали сигурност па се староседелачко становништво масовно повлачило према југу, све до Солуна и Цариграда. Једино су се у планинама задржали некадашњи поданици Византије, које су Словени називали Власима.

Словени су, заједно са Аварима, и раније стизали до Дугог зида који је штитио Цариград, али су се увек и повлачили на леву обалу Дунава. Сад је простор за насељавање био отворен.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Илегалац

Једна стара и, да видиш, изгледа по тпуно тачна изрека каже како је свако луд на свој начин. Сигурно и ти, ако понекад анализираш своју околину, дођеши до закључка да у том излогу тешко можеш упрети прстом у некога кога би без двоумљења могла да окитиш лентом „miss (mister) normal“. Таман направити ужи избор, кад видиш како се кандидати осипају. Књига спадне на једно или два слова, а и она мало по мало постају климава, док на крају не отпадне. Да ли је то добро? Па наравно да јесте. Замисли шта би било када нико од нас не би барем малчице био „луд“, онако безазлено, на свој начин. Мртво море! Сви фини, са напамет наученим бонтоном, строго поштују писане и неписане законе, хитају кући с посла на време, никога се не тиче шта се дешава у комисијском атару, нико те не пита шта си јуче кувала нити ти поверава своје слатке тајне, ни о коме се испредају овакве или онакве приче, не каче се етикете, не дају надимци... Па какав би то живот био? Сачувај боже.

Једно дискретно претрчавање преко травњака, илегална вожња градским превозом, па и освежавање у (чистој) градској фонтани би, рејимо, могло да нам и те како освежи живот. Временини господин кога сам случајно упознао, себе вероватно сматра преозбиљним и превише угледним за овакве лудости. Али, пошто је свестан да ђаволак из нас ипак мора негде да избије, он му је допустио да се иживи тамо где ће бити најмање опажен: на споредним улазима угледних културних установа. Ево како: крене увече да се културно уздиге, али без новчаника. Каже, у последњих тридесет година никада га није ни носио. Ја се ту одмах запрепастих, али ми би и мало лакше. Јер, у поређењу са овом лудоријом, она моја из времена када сам се играо мачке и миша са БКВ-овим контролорима заиста је мачји кашаљ. Испоставило се да човек из вечери у вече улази бесплатно где год види да се плаћа улаз. Тамо где се не плаћа и не покушава, јер у томе, каже, нема никакве дражи. Питам га како му успева, кад видим да му се одело у мало чему разликује од оних које на представама носе чланови оркестра. Сачека испред службеног улаза да наиђе неко од учесника, а онда се, као случајно, упути са њим. Љубазно му отвори врата и успут прозбори по реч-две док не замакне портиту. Онда свако на своју страну: мој познаник у гледалиште, а његови несвесни помагачи на сцену. И тако сакупио пун кофер концертних програма из целог света. Принципу му је, каже, увек био исти. Остало су нијансе.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Почео 34. ФЕСТ

У Великој дворани „Сава“ центра 24. јануара је отворен 34. Фест. Фестивал је прогласио отвореним истакнути редитељ Емир Кустурица, а после отварања је приказан филм „Сломљено цвеће“ Цима Цармуша, награђен Гран пријем жирија прошлогодишњег канског фестивала којем је председавао Кустурица.

У наредних десет дана су приказана 74 филма, а за 6. март је најављен и Фест на бис у оквиру кога ће бити приказан филм „Грбавица“ Јасмиле Жбанић, добитник награде „Златни медвед“ недавно завршеног Берлинског фестивала.

У програму „Токови“, овогодишњи Фест представља запажене учеснике прошлогодишњих водећих филмских фестивала, нова остварења Михаела Ханекеа, Гаса Ван Санта, Хо Шијао Шијена, Цаи Минг Лијанга, Атома Егојана, Стивена Фириса, Доминика Мола, Амоса Гитаија... У овом ударном програму приказују се и филмови који ишчекују неку од награда Оскар: „Планина Броукбек“ Анга Лија, „Лаку ноћ и срећно“ Џорџа Клунија, „Капоти“ Бенета Милера, „Ход по ивици“ Џејмса Манголда, „Брижни баштован“ Фернанда Мирелеса, као и филм изненађења „Фатална несрећа“ Пола Хејсиса.

Завидно место у понуди овогодишњег Феста имају и остварења домаће кинематографије. Поред документарних филмова „Вуковар: Последњи рез“ Јанка Балжа и „Рударева опера“ Олега Новковића, премијерно се приказују и играни филмови „Апорија“ Ариса Мовсесијана и „Млад и здрав као ружа“ Јована Јовановића, који ће бити приказан после 35 година проведених у бункеру.

За фестивал је продато више од 50 хиљада карата. Организатори Феста, за другу половину фестивала најављују гостовање и Вима Вендерса.

Пети позоришни фестивал „Славија“

Међународни позоришни фестивал „Славија“ биће одржан у Београду од 9. до 17. марта.

Фестивал ће отворити Петар Банићевић, а најбољима ће припасти награда „Дон Кихот“, скулптура, рад Коље Милуновића. О награди ће одлучивати тројчлани жири који чине Радомир Путник, Мариан Бевк и Петар Зеџ.

Прво вече фестивала ће припасти премијерном извођењу драме „Жанка“ Миодрага Илића у режији Славенка Салетовића, где ће главну улогу одиграти Ружица Сокић.

Уз представе домаћих позоришта и ове године ће учествовати и представе позоришта из република бивше СФРЈ, као и из Бугарске, Украјине, Литваније и Италије.

Из Босне и Херцеговине долази Позориште младих са представом „Трг ратника“ Ника Вудија у режији Дина Мустафића и Зијах Соколовић, који је режирао драму Душка Ковачевића „Доктор Шустер“, у којој је и тумач главне улоге.

Из Скопља долази Македонски народни театар. Из Црне Горе гостује Краљевско позориште Зетски дом, са представом „Дрвени сандук Томаса Вулфа“ у режији Ника Упера са Предрагом Ејдусом и Бранимиром Банетом Поповићем. Комад је писан по наруџбини за телевизију, према идеји Филипа Давида да Данило Киш, Борислав Пекић, Мирко Ковач, Бора Ћосић, Драгослав Михајловић и Живојин Павловић напишу драме о седам смртних грехова.

Током фестивала биће отворена изложба посвећена Љуби Тадићу, великану сцене, који је учествовао на сва четири досадашња фестивала својим присуством, али и са две представе – „Последња трака“ и „Одбрана Сократова и смрт“.

...И

ТАЧКА

Филозофија варљивог пролећа

Песник М. је – огрнут тешким зимским капутом чију је крагну подигао све до нивоа очију, остављајући само узани отвор између њега и на чело набијене ушанке – у изразито филозофском расположењу тумарао по мајској вејавици, у чијим је дивљим ковитлацима на махове нестајао читав град Б, и размишљао о варљивости годишњих доба, о њиховој крајњој условности, несигурном онтолошком статусу који се своди на просту статистику о просечној температури и броју сунчаних односно кишних дана, али не говори ништа о суштини, о бунтовничким данима попут овог који се не дају сврстати, јер, по својој ћуди и природи припадају зими, а долазе пред сам крај пролећа, у блештаво зеленом, расцветалом мају, прекосећи утврђеном календарском реду и метеоролошком поретку, те је дошао до закључка да је, заправо сваки дан годишње доба сам за себе, а неки од њих обухватају чак читаву годину, од сунчаног пролећњег јутра, преко жарког летњег дана и ветровитог јесењег поподнева, све до ледене зимске ноћи, у којој се замрзну чак и звезде на небу, па у тим данима човек – ако је песник – може да проживи читав свој живот, од ране младости, преко зрелог доба, све до нестајања, а ако је мудар и да упозна своју будућност, да спозна сопствену пролазност, ћудљивост времена које не тече равномерно као равничарска река, него хировито као подземне воде, и да живи паметније него до сада, брижљиво планирајући дане и сате који су му преостали.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ

Ноћ ђенерала (и новинара)

Недеља за нама је прошла у знаку хапшења Ратка Младића – које се није десило. Наводно „лоцирање“ које се „одиграло“ у уторак навече, а затим и „привођење правди“, уживо су преносили неки сасвим озбиљни српски медији, тако да је јавност стекла утисак да се нешто заиста догађа.

Узалуд је Влада Србије сазивала конференције за новинаре и демантовала гласине, објашњавајући да уопште не зна где је Ђенерал, и да никакви преговори са њим нису вођени, а о хапшењу да и не говоримо. Медији су уредно објављивали ове демантије, да би после њих настављали са много занимљивијом причом о окончању једне од последњих хајдучких легенди у Србији (задња ће, да кажемо, бити Радован Караџић). Позивајући се на незваничне изворе, неименоване службенике државне безбедности и слично, новинари су решили да на овај случај ставе тачку. Тако је Младић „ухваћен“ негде у унутрашњости Србије, онда „пребачен“ у Београд, а одатле у Тузлу – у војну базу међународних снага. Слетање у Хаг очекивало се сваког трена. Чак је и Карла дел Понте насела на дезинформације изјавивши да ће „наредних неколико дана бити пресудни“. Прошла је цела недеља – и ништа. Медији су нас преварили, али не својом кривицом. „Ако су лагали мене – и ја лажем вас“, каже у једној песми Балашевић. Званични Београд је такође (од)лагао кад год би неко из Европе поменуо изручење Младића, и до сада му је полазило

за руком да, баш као и новинари, остане некажњен. Од сад, међутим, ствари би могле да крену наопако.

Аустројско председништво ЕУ најавило је да ће Савет министара Европске уније на састанку у понедељак (27. фебруара) подвући да је пуна сарадња с Хашким трибуналом неопходна да би се избегао поремећај у преговорима ради закључења споразума о стабилизацији и придруживању са Србијом и Црном Гором, и да ће то бити досад најснажније упозорење Београду. У истом тону на исту тему у Европском парламенту говорио је Оли Рен, комесар за проширење ЕУ. Најгори сценарио је потпуна суспензија преговора са Србијом и Црном Гором која може да траје чак годину дана! Блажа верзија би била одлагање следеће рунде, што би потпуно пореметило читав календар преговора, тако да је питање да ли би они били закључени до краја године, и поред добре техничке припремљености. Са друге стране, српски премијер Војислав Коштуница изјавио је како су европске интеграције од највећег значаја за државу, и да због тога Влада Србије „предузима све што је у њеној моћи како би се међународне обавезе према Хашком трибуналу у потпуности испуниле“.

Да ли то значи да су гласине тачне и да би Младић ускоро могао да сретне Слободана Милошевића? Али, кога би у том случају могао да сретне Коштуница? Можда себе као опозиционара? Његову пирамиду власти чувају исти они који су чували „фараона са Дедиња“, како је Милошевића назвао један владика. Влада се јавно хвалила како никога није изручила Трибуналу, јер су сви отишли „добровољно“. Младић је први који неће да се преда. Макар по цену Европе.

ТЕКУЋА

ТРАКА

Без крви на поду

Први дан директних преговора између Београда и Приштине одржан је прошле недеље у Бечу. На састанку који је протекао у знаку разговора о децентрализацији власти, није било речи о будућем статусу Косова. Обе стране су се сложиле да је сусрет био толерантан, конструктиван и информативан, мада су изнеле различита виђења о томе колика овлашћења треба да имају локалне власти. За међународну заједницу, највећи успех представља то што је до састанка уопште дошло. „Није било крви на поду и нико није изашао“, рекао је новинарима један званичник УН, који је желео да остане анониман.

Референдумско ценкање

Црна Гора је земљама ЕУ, САД, Русији и Кини упутила „про меморију“ у којој предлаже да се 41% укупног бирачког тела прихвати као већина валидна за независност Републике. Документ је упућен и министрима иностраних послова 25 земаља чланица Савета министара ЕУ, који ће на заседању 27. фебруара расправљати о црногорском референдуму. У документу се указује на мањкавости бриселског предлога да 55% изашлих бирача буде довољна већина за независност.

Тражи се Богољуб

Богољуб Карић се од прошле недеље налази на потерници Интерпола. Поред наредбе о издавању потернице, београдски Окружни суд донео је и решење о спровођењу истраге против Карића и решење о одређивању притвора, због сумње да је са троје сарадника злоупотребом службеног положаја оштетио државу за више од 20 милиона долара.

Култ оружја

Једно истраживање је показало да је ватрено оружје у Србији у великој мери распрострањено и доступно великом броју људи. Занимљиво је да се далеко већи број регистрованога и нерегистрованога оружја налази у рукама приватних лица, него што има наоружања у залихама надлежних државних органа. Процењује се да се у српским домаћинствима налази 2.047.300 комада оружја, док полиција и Војска имају свега 851.116.

ЕУ се штити од Кине

Комесар Европске уније Питер Менделсон предложио је прошле недеље заштитне мере на увозну обућу из Кине и Вијетнама, након што је Брисел открио убедљиве доказе да ове азијске земље непоштено спуштају цене спортске обуће која стиже на европско тржиште. У изјави за медије коју је потписао комесар Менделсон, Европска комисија предлаже тарифе које прогресивно дижу цене спортских патика у наредних пет месеци. Уколико ове антидампинг мере буде одобрила европска влада, Менделсонов програм би могао да почне да се примењује у априлу чиме би цена обуће скочила за 20 одсто.

Кина развија пољопривреду

Кина је обелоданила амбициозне планове да помогне 800 милиона својих становника који живе на селу да сустигну у економском погледу оне који живе у градовима. Повећан број руралних инвестиција, пољопривредних давања и побољшање социјалних услуга су главни стожери политике да се створи „ново социјалистичко село“ за које председник Ху Ђинтао каже да је приоритет. Према процени Светске банке ова политика је значајније другачија од претходне која је искључиво била фокусирана на економски развој. Већи значај биће дат редистрибуцији ресурса и успостављању поновне равнотеже прихода.

ОКО

ПЛАНЕТЕ

Последице победе Хамаса на парламентарним изборима

Израел увео санкције Палестинцима

Након успостављања новог палестинског парламента чију већину чине припадници Хамаса председник Махмуд Абас и посланици сукобили су се око даљег поштовања споразума са Израелом и стратегије за успостављање независне палестинске државе.

У обраћању посланицима, поводом полагања заклетве у парламенту, из своје резиденције у Рамали, Абас је честитао Хамасу на победи и упозорио посланике да не могу да се одрекну споразума и обавеза које су палестински лидери успостављали још од касних осамдесетих година. Међу овим документима се налазе резолуције Уједињених нација и Споразум из Осле које је ратификовао ПЛО и који обавезују Палестинце да мирним путем добију независност и оснују палестинску државу.

„Прихватили смо и уважавали право сваког појединца, групе или политичке фракције да изрази неслагање са било којим делом споразума али нећемо прихватити оспоравање легитим-

ности споразума. Од тренутка усвајања споразуми су постали део реалности којој остајемо посвећени“, рекао је Абас. Посланици Хамаса учествовали су у свечаности путем видео везе успостављене између Газе и Рамале јер им није било дозвољено да путују због израелских рестрикција.

Лидери Хамаса брзо су ставили до знања свом председнику са чиме се не слажу. „Постоји већи број тачака по којима се не слажемо“, изјавио је Исмаил Ханијах, један од лидера Хамаса и додао да су Абаса „бирани на ту функцију због његовог програма, а да су нас бирани због другачијег програма“. Машир ал-Масри, портпарол и посланик Хамаса рекао је да преговори са Израелом „нису на нашем дневном реду“. Ханијах и Масри као и многи други лидери Хамаса Споразум из Осле сматрају мртвим словом на папиру и често наводе да је и премијер Шарон то исто тврдио. Ипак Ханијах и Абас су обећали да ће се трудити да изађу на крај са међусобним разликама „крз дијалог и разумевање како би се очувало национално јединство палестинског народа и заступали виши циљеви“.

Абас је подсетио да је и даље на највишој палестинској политичкој функцији и има велика овлашћења, као и врховну команду над палестинским безбедносним снагама, иако је Хамас освојио 74 од 132 места у парламенту. Његов портпарол Саеб Ерекат је додао да ако Хамас не буде сарађивао, Абас може да смени премијера, па чак и распише нове парламентарне изборе.

Вршилац дужности израелског премијера Ехуд Олмерт назвао је прошле недеље нови сазив палестинске скупштине на челу са Хамасом „терористичком владом“ и одбацио сваку могућност преговора са екстремистичком групом, али и додао да ће Израел дозволити достављање хуманитарне помоћи Палестинцима. Олмерт је своје коментаре саопштио на састанку израелског кабинета само дан након што су палестински посланици положили заклетву. Олмерт је затражио од кабинета да размотри увођење пакета санкција Палестинцима, што је убрзо затим и учињено.

Ханијах номинован за премијера

Истакнути лидер Хамаса у области Газе Исмаил Ханијах номинован је прошле недеље за палестинског премијера. Палестинска организација објавила је номинацију само дан након што су посланици положили заклетву у парламенту у ком већину сада држе припадници Хамаса. Ханијаха (46) у јавности виде као лидера прагматичнијег крила Хамаса.

Предаја пантљика у Српској гимназији у Будимпешти

Отварају нам се врата зрелости!

Генерација гимназијалаца 2002–2006.

Фебруар је од памтивека намењен покладама, фаршангама и разним веселим и шаљивим приредбама. У том духу је 25. фебруара приређена и традиционална манифестација наше гимназије под називом Предаја пантљика. То је јединствена свечаност приликом које се ученици 12. разреда ките плавом трачицом на реверу што, у ствари, представља симбол завршетка средњошколског школовања и улазак на велика отшкринута врата матуре.

Фискултурна сала је и овога пута била препуна знатижељних пријатеља, сузних родитеља и поносних рођака. Несвакидашњу свечаност увеличала је и декорација разнобојних ружа од папира. На самом почетку, по устаљеном обичају, пуштала се тиха музика. Следила је најава матураната и дефиле слављеника.

Ове године је, без икакве сумње, на Предају пантљика највише утицала епоха ренесансе и доба Вилема Шекспира. Наиме, девојке беху обучене у лепе хаљине профињеног укуса ренесансне Италије. Момци су били модерно али, такође, свечано обучени.

Након дефилеа окупљенима се обратила Наталија Петровић ученица 11. разреда. Она је у име своје генерације поздравила матуранте, директорку, професоре, високе званице и присутне родитеље. У свом кратком говору наговестила је будуће дане матураната, а исто тако дала је преглед свечаности.

Програм трећака беше замишљен као модерна прерада Шекспирове драме: Ромео и Јулија. Прича је била иста, чак су се и имена главних ликова подударала са добром знаним личностима из дела енглеског литератора. Међутим, начин говора, употреба модерних израза и стил облачења беху у потпуности отелотворене савремене свакодневице.

Било је неколико наглашених смешних сцена које су допринеле духовитом покушају да се изведе хумором засут играказ. Поједини геови су били на месту док су неки

поени остали без одговарајуће реакције публике. Но, свакако треба имати на уму да је то био тек покушај да се допринесе успешности манифестације. Ваља нагласити да су Видосава Свобода и Кристина Бекић, разредници 11. разреда, уложиле веома много труда да се ова свечаност реализује.

После овог дела програма уследио је свечани говор слављеника. У име будућих матураната беседу су на српском и мађарском језику прочитале Сања Докић и Олга Гуљаш:

„Поштовани професори, драги родитељи, цењени пријатељи! Велика ми је част што у име матураната могу да вас поздравим и да вам се захвалим што сте својим присуством увеличали ову свечаност која представља прекретницу

у нашем животу. Посебно бих волела да се у име целе генерације захвалим нашим разредним старешинама у школи, професорима Дејану Чичићу и Јулијани Которчевић као и разредном старешини у дому, професору Милану Ђурићу, који су били уз нас четири године и бринули о нама. Молимо разредне старешине и директорицу Катицу Рус да приме ове мале дарове као знак пажње. Захваљујемо се и нашој директорици као и свим осталим професорима, наставницима, учитељицама и, наравно, родитељима који су нас у свему подржавали. Такође бих се захвалила и ученицима и разредницима 11. разреда због уложеног труда да нам улепшају овај дан.

Предаја пантљика за нас, матуранте, тек сада добија прави зна-

чај, тек сада схватамо о чему су причале претходне генерације. Стојећи овде испред вас са пантљикама на грудима, немирима у срцима, свесни смо да се један део нашег живота завршава баш овде, са последњим звуком мелодије, и да нам се отварају врата зрелости, нови живот којем тек треба да се докажемо. У традиционалном плесу матураната потрудићемо се да вам дочарамо атмосферу ренесансе у време Вилијама Шекспира, неостварену љубав Ромео и Јулије. Верујемо да ћете бар на тренутак осетити дух тог времена. Понекад, речи су сувишне, зато допустите да вас заједно са музиком водимо.”

Потом су уручени поклони, а одмах затим свечану беседу је одржала директорка Катица Рус. Она је у свом говору указала на уложени труд професора и пожртвованост родитеља с циљем да матуранти једнога дана успешно заврше своје гимназијско школовање. Матурантима је, пак, пожелела много успеха.

Игра матураната је била вешта комбинација древног и модерног плеса. Професорка Моника Ференц је и ове године, као већ толико пута, показала своје умеће када се ради о вештом одабору музике, о осмишљавању и увежбавању кореографије. Многи су се сложили да је то био врхунац те, још дуго помињане вечери. Ритам, кореографија, вештина извођења и одећа учинили су своје. Непрестани аплауз је пратио сваки корак матураната. А на самом крају игри су се придружили и разредници 12. разреда, а такође и родитељи.

Била је то још једна лепо осмишљена манифестација у низу устаљених школских свечаности од којих је, свакако, за гимназијалце најбитнија Предаја пантљика.

Д. Д.

Гостовање песника из кићеног Срема

Захваљујући залагању учитељице Снежане Дошић, која од лета поново ради у Србији, у будимпештанској Српској школи боравили су песници из Срема. Овом приликом наши ђаци су могли да упознају стихове Недељка Терзића из Сремске Митровице и Секула Петровића из Беочина.

У предвечерњим сатима, 23. фебруара, у Српском ђачком дому приређено је књижевно вече. Том приликом је госте поздравио Драгомир Дујмов, заменик директора, који је присутне упознао са досадашњом делатношћу поменутих песника.

Недељко Терзић је до сада објавио четрдесет пет књига, како песама тако и прозних текстова, затим критичких огледа, телевизијских и радио сценарија. Прву књигу је објавио далеке 1975. године, а до сада су његова дела преведена на двадесетак језика. Добитник је многих књижевних и друштвених признања од којих му је најдража специјална награда из далеког Јапана коју је добио за своје изузетне хаику стихове.

Секула Петровић је са слушаоцима поделио песничка остварења из своје прве, и за сада једине, збирке под називом „Тражим огњиште”. Лирски тон и танани осећај за лепоту стихова изузетне нежности, открива садашњег, а уједно наговештава и будућег песника који ће своју читалачку публику још засигурно очарати својим песмама.

Сусрет са књижевницима у Ђачком дому био је веома успешан, који ће остати у лепом сећању наших ученика. Сутрадан су се сремски песници представи-

Недељко Терзић, Аца Богдановић и Секула Петровић

ли основцима у школи. Том приликом је осим убицајеног читања стихова уследило и једно изненађење. Наиме, Александар Богдановић, ученик 4. разреда, био је учесник песничког кампа на Обедској бари, чији је иницијатор и главни организатор био Недељко Терзић. Овом приликом је господин Терзић Александру Богдановићу уручио књигу у којој се налазе песме свих учесника песничког кампа, па тако и стихови нашег младог песника. Затим је изненађени и приметно ганути Аца прочитао своје објављене песме. То је, уједно, и прва књига у којој су штампане песме нашег Аце из будимпештанске Српске школе.

Д. Д.

Летњи кошаркашки камп на Копаонику

Од ове године сва заинтересована деца из Мађарске могу организовано да учествују на међународном Летњем кошаркашком кампу на Копаонику. Камп има лиценцу ФИБЕ и пружа врхунске услове за рад младим кошаркашима (од почетника до професионалаца). Учешће на кампу је могуће у следећим терминима:

1. Међународни баскет фестивал: 23-30. јуни 2006.

Креће се 23. јуна, у петак, рано ујутру из Будимпеште, а стиже се истог дана, касно поподне. Повратак: 30. јуна, у петак – око 13.00 се креће с Копаоника.

- 32 тима, осам утакмица
- Право учешћа имају дечаки и девојчице рођени 1992. године и млађи.

- Цена: 18.900 динара

2. Остале смене (општи камп)

II 30. 06 – 10. 07.

III 10. 07 – 20. 07.

IV 20. 07 – 30. 07.

V 30. 07 – 09. 08.

VI 09. 08 – 19. 08.

- Цена: 22.500 динара

3. Сем наведених, организују се и специјалистички кампови за бекове, шутере и високе играче, почев од 15 година старости.

У горе наведене цене су укључени трошкови смештаја, исхране, терена, тренера, тренинга и утакмица. Путни трошак није урачунат у цену. На наведене цене се одобрава попуст од 10% уколико се читава сума уплати до 1. маја 2006. године. Цене коју плаћају родитељи, вероватно ће бити много ниже од наведених, пошто ће део трошкова финансирати наше самоуправе.

Детаљне информације: Милан Степанов (06-30-392-6440) или веб сајт www.yubac.co.yu

Дан жена у Сегедину

Традиционална прослава Дана жена у Сегедину одржаће се **5. марта, са почетком у 12.30 часова** у сегединском Српском клубу (Сегедин, Ул. Шомођи бр. 3). Организатори, сегединска Српска самоуправа и сегединска месна српска заједница срдечно очекују све госте.

Фестивал аматерских дечјих драмских радионица

18. марта 2006. са почетком у 10.30 сати у Сеоском дому у Десци

Ове године се наставља иницијатива покернута прошле године, са циљем да деца упознају и заволе српску драмску делатност и да и на тај начин чувају и негују свој матерњи језик. Организатори фестивала су Културни и документациони центар Срба у Мађарској и Самоуправа Срба у Мађарској. Детаљан програм и листа учесника биће објављени у следећем броју СНН.

Књижевно вече Драгомира Дујмова

Српска месна самоуправа у Батањи срдечно вас позива на књижевно вече Драгомира Дујмова, „Настанак романа *Воз савести*”, о оптацији батањских Срба 1923, које ће се одржати у суботу **11. марта 2006. у 18 сати**, у седишту Српске мањинске самоуправе (Батања, Улица Хуњадијева 58).

Исправке

1% за Културно удружење „Банат”

„Bánát” Szerb Kulturális Közhasznú Egyesület

6772 Deszk, Felszabadulás u. 41.

Порески број: 1908472999-1-06

Помажите своју цркву...

Thököly Száva Alapítvány – порески број: 18661208-1-13

Budai Szerb Ortodox Egyházmegye – технички број: 0420

Дечји клуб „Шарена барка”

**Срдечно позива велике
и мале на заједничко дружење**

**5. марта, у недељу
на броду „Vogue” од 10 до 13 сати**

Гостује позоришна трупа „Осмех” из Србије са представом под насловом „Дебело заљубљен”. Малишане очекује и Милан са својом ликовном радионицом.

Улаз је 400 фт, а посетиоце – малишане у паузи очекују колачи и сокови.

Скупштинска седница у сегединском Српском клубу

Скупштинска седница у сегединском Српском клубу одржаће се **5. марта 2006. у 11 часова** у сегединском Српском клубу (Сегедин, Ул. Шомођи бр. 3). **Дневни ред:** оцена рада у 2005. години • информације о финансијском стању • план рада за 2006. годину • разно

Организатори очекују садашње у будуће чланове на скупштинску седницу.

Програм Српског културног клуба у Будимпешти у марту месецу 2006.

9. март – Вече уз музику

16. март – Пројекција домаћег филма

23. март – Књижевно вече – гост Светлана Велмар Јанковић

30. март – Шаховско вече

Бал у Калазу

У Калазу ће се у месном Дому културе **3. марта (у петак)** са почетком у **20 сати** одржати балско весеље.

Том приликом госте ће забављати оркестар „Чабар” из Баје.

Цена улазнице је 1.000 форинти.

За децу до 14 година улаз је бесплатан.

Резервације на телефон: 26- 343-345.

СНН

Недељни лист Срба у Мађарској.
Адреса: Srpske narodne novine, 1065
Budapest, Nagymező u. 49. Телефон:
475-0654. Главни уредник: Милан
Степанов, секретар редакције:
Милица Вукајловић. Оснивач и

издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског закона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоцац: **HU ISSN 1215-072 x**
Карољ Сабо. ⇨ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

Јеврејски опадачи брзо су се уверили да је немогуће оцрнити Марију Исусову, и на основу информација које имају много је лакше доказати Њен врлински карактер. Због тога (...) се труде да докажу да Марија није била Ђева када је зачала Христа. Они тврде да пророштво о рођењу Месије од Ђеве никада није ни постојало и да неосновано узвишу Христа, пошто се, наводно, на Њему испунило пророштво. Јеврејски преводиоци Старог Завета на грчки преводе добро познато пророчанство Исаије (7:14) овако: „И гле, млада жена ће зачети”. Они тврде да јеврејска реч: Аалма значи „млада жена” а не „Ђева” (девица, прим. ур.) како стоји у свештеном преводу „седамдесеторице”, где се тај део преводи: „И гле, Ђева ће зачети”. Тим преводом желели су да докажу да Хришћани „неправилним преводом речи Аалма” приписују Марији нешто потпуно немогуће – зачеће без мужа, док се рођење Христово није разликовало од осталих људи. У ствари, злонамерност других преводилаца је очигледна, јер упоређењем разних делова из Библије бива јасно да „Аалма” означава управо „Ђеву”. Али нису само Јевреји, већ су и незнабошци на основу својих традиција и пророштва, очекивали да

Свети Јован Шангајски

Намере јеретика да обешчасте свагда девственост Маријину

Спаситељ света буде рођен од Ђеве. „Како ће то бити када ја не знам за мужа?”, питала је Марија, јер се заветовала на девственост, арханђела Гаврила који јој је благовестио рођење Христа.

И анђеоло одговори: „Дух Свети доћи ће на тебе и сила Свевишњег осениће те, зато ће оно што ће се родити бити свето и назваће се Син Божји”.

Касније се Анђеоло јавио и праведном Јосифу, који је хтео да отпусти Марију из дома, видећи да је зачала без брачног односа с њим. Јосифу арханђел Гаврило рече: „Не бој се узети Марије жене своје, јер оно што се у Њој зачело од Духа је Светога”, и подсетио га је на пророштво Исаијино да ће Ђева зачети (Мт. 1:18-25). Расцветала палица Аронова, камен који се сам одвалио од планине, виђен у сну Навуходносоровом, а протумачен од Данила, затворена врата која је видео Језекија и много друго у Старом Завету изображава рођење од Ђеве. Као што Адам би створен

означавају вечност. У Светом Писму речено је за Христа: „Засијаће у дане Његове правда и свуда мир док тече месеца” (Пс. 71:7), али то не значи да ће када при крају света не буде месечеве светлости и правда Божја нестати; тада ће она тријумфовати. (...) То је исто тако не-

Фото: Иван Јакимчић

Отац Серафим Роуз

Пад човеков (2)

Познање духова постиже се потпуно другачије но што претпоставља неопитни и несмотрени истраживач. Непосредно општење са духовима за неискуснога је највећа несрећа или представља извор највећих несрећа.

Богонадахнути писац књиге Постања каже да је након пада првих људских „богова” (Адама и Еве), Бог – изрекавши над њима суд (још док нису били изгнани из раја): „направио ризе кожне и у њих их оденуо” (3,20). Ризе кожне, по објашњењу светих Отаца (св. Јован Дамаскин), означавају нашу грубу плот, која се изменила приликом пада, изгубивши своју тананост и духовност и стекла своју садашњу неосетљивост (за свет духовни). Мада је првобитни узрок ове промене био пад, ово преиначење се извршило под упливом Свемогућег Творца, по Његовој неисказаној милости према нама, према нашем највећем благу. Међу осталим за нас корисним последицама које произлазе из стања у коме се сад налази наше тело, дужни смо да укажемо да смо ми људи, захваљујући томе што је на наше тело пала „Божја казна” неосетљивости, постали неспособни да чулно видимо духове под чију смо власт испали... Премудрост и доброта Божја поставила је тако преграду између људи низврнутих у област земну и злих духова,

као што земаљске власти тамничким зидом одељују злочинце од људског друштва да они, следећи своју самовољу, не би шкодили друштву и развраћали друге људе (св. Јован Касијан). Пали дуси делују на људе невидљиво наносећи на њих греховне помисли и осећања, а тек сасвим малобројнима је, са Бог једини зна којих разлога, дато да духове чулно виде.

Обучена у тело, њиме закривена и одвојена од света духова, душа себе постепено образује изучавањем закона Божјег или, што је исто, упознавањем хришћанства, и стиче способност да разликује добро од зла. Кад се у томе усаврши, дарује јој се тиме духовно виђење, тј. осећање духова, а ако се то покаже саобразно циљевима Бога који је руководи, може јој се даровати чак и виђење чулно, будући да су обмана и саблазан духовска за њу већ много мање опасне, а опитност и знање корисни. При растављању душе од тела видљивом смрћу ми поново ступамо у ред и друштво духовних бића. Из тога се види да је ради срећног ступања у тај свет неопходно благовремено образовање себе Божјим законима, и да нам је управо за то образовање себе изнутра и остављено време, које сваком човеку одређује Бог за странствовање на земљи. То странствовање назива се земаљским животом.

речју Божјом из нетакнуте и невице земље, тако је исто Слово Божје саздао Себи тело у девственој утроби, када је Син Божји постао Нови Адам да би исправио пад у грех првог Адама (св. Иринеј Лионски).

Бесемено зачеће Христово могли су да поричу само они који поричу Јеванђеље да је Црква Христова одувек исповедала Христа „оваплоћеног од Духа Светог и Марије Ђеве”. Али рођење Бога од ПрисноЂеве Марије био је камен спотицања за оне који су се хтели назвати хришћанима, али нису желели смирену мислу и нису ревновали за чистим животом. Чисти живот Маријин прекор је онима нечистих мисли. Да би били хришћани они нису смели порицати да је Христос био рођен од Ђеве, али су почели да тврде да је Марија остала Ђева само „док роди сина свога и првенца” (Мт. 1:25).

После рођења Исусовог, говорио је лажни учитељ Хелвидије (4 в.) и многи после њега, „Марија је ступила у супружничку везу са Јосифом и имала од њега деце, који се у Јеванђељу називају браћом и сестрама Христовим”. Али реч „док” не означава да је Марија остала Ђева само до тог времена. Реч „док” као и сличне речи често

тачно као и мислити да су браћа и сестре Христове били деца Његове Пресвете Мајке. Имена браће и сестара имају најразличитија значења; означавају одређено сродство између људи или њихову духовну блискост, употребљавају се некада у ширем, некада у ужем смислу. (...)

У Јеванђељу се не види да су они који се називају браћом Исусовом били деца Његове мајке. Напротив, било је познато да су Јаков и други били синови Јосифови, заручника Маријиног, који је био удовац и имао деце са првом женом. (...) Да такозвана браћа и сестре Господа нису била деца Његове Мајке јасно је из чињенице да је пре смрти Господ предао Своју Мајку на старање свом вољеном ученику Јовану. Због чега би он то учинио да је Она имала друге деце осим Њега? Они би се сами бринули о Њој. Синови Јосифови нису се сматрали обавезним да се старају о Њој, сматрајући је маћехом, или нису осећали љубав какву деца осећају према родитељима, и какву је за Њу осећао Јован.

Пажљиво проучавање Светог Писма показује јасно неоснованост приговора против ПрисноЂеве Марије и посрамљује оне који уче другачије.